
NOVES DADES SOBRE LA DISTRIBUCIÓ D'AMFIBIS I RÈPTILS AL RIPOLLÈS

M. I. CÀMARA I VILA,
J. GIL I SANTANO,
F. GONZÀLEZ I PRAT
D. PUIG I MAIDEU
-GEDENA-*

INTRODUCCIÓ

A l'any 1988 vàrem publicar un article sobre la distribució dels amfibis i rèptils al Ripollès¹. En aquest treball presentem les darreres dades que hem recollit i que aporten noves quadrícules en els mapes de distribució d'aquestes espècies. Així mateix exposem la situació de *Lacerta agilis*, espècie de la qual hi ha escasses citacions a la Península Ibèrica, i que hem observat darrerament en dues localitats a la comarca.

MATERIAL I MÈTODE

Els mapes que presentem estan dividits en quadrícules de 10 x 10 Km segons el sistema U.T.M. (Universal Transverse Mercator). Tots els quadrats del Ripollès es troben dins la gran quadrícula DG de 100 x 100 Km. La nomenclatura dels quadrats estudiats està representada en la figura 1.

---

* «Grup d'Estudi i Defensa de la Natura». Apartat de Correus 102. 17500 Ripoll.

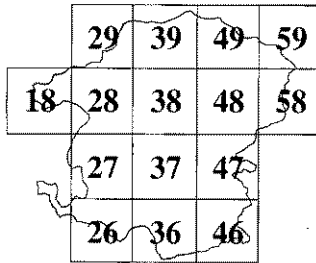

Fig. 1
Nomenclatura del quadrant DG

La presència d'una espècie en un quadrat s'indica per un cercle ○ quan la dada havia estat citada pels autors en un altre treball ¹, per una trama □ quan es tracta de dades publicades en altra bibliografia i amb un punt ● les noves aportacions.

DISTRIBUCIÓ D'AMFIBIS I RÈPTILS

AMFIBIS

URODELS

F. Salamandridae

Salamandra salamandra (Linnaeus, 1758). SALAMANDRA

Espècie ja citada en el DG29 per Vendrell i Filbà², però que en el mapa del nostre treball anterior ¹ no vàrem marcar. Hem observat diverses larves d'aquest urodel en aquesta mateixa quadrícula en un torrent prop dels 2.200 m d'altitud.

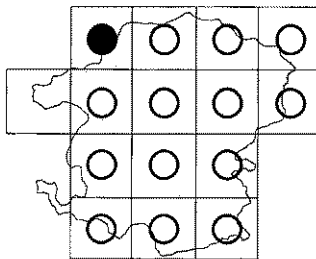

Fig. 2
Distribució de *Salamandra salamandra*
al Ripollès

ANURS

F. Hylidae

Hyla meridionalis (Boetger, 1864). REINETA MERIDIONAL

N'hem identificat un individu trobat en una localitat del DG37.

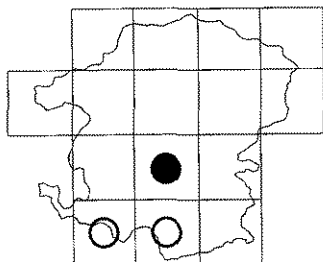

Fig. 3
Distribució de *Hyla meridionalis*
al Ripollès

RÈPTILS

SAURIS

F. Lacertidae

Lacerta agilis (Linnaeus, 1758). SARGANTANA ÀGIL.

És una espècie que viu a Europa central i oriental fins al S. d'Escandinàvia, i que es fa rara cap al S. d'Europa, fins arribar al N. d'Ibèria; també es troba a Àsia central i NW de Xina.

La seva presència als Pirineus es coneix segons Martínez-Rica³ des de l'any 1920 i a Espanya des del 1933.

En el treball *Aproximació a la distribució dels Amfibis i Rèptils del Ripollès*¹ incloïem dues quadrícules comarcals sobre la presència d'aquesta espècie, encara que una d'elles és compartida amb la Cerdanya i, segons la documentació que tenim, és en aquesta comarca on s'havia localitzat.

La notícia més antiga que hem trobat és de l'any 1933 en les *Novetats herpetològiques*⁴, I. de Sagarra explica que mentre l'entomòleg Sr. R. Vilarrúbia

visitava els voltants de La Molina, «No gaire lluny del Xalet dessota la collada de Toses, en un clap de vegetació de cara al sol, advertí a terra un lacèrtid que li cridà l'atenció per la seva forma robusta i curta i també per la lentitud de moviments». El capturà i el va ensenyar a en Sagarra que l'identificà com a *L. agilis*.

L'any 1964 J. P. Martínez-Rica i E. Balcells en el seu treball *Nuevas citas pirenaicas de Saurios*⁵ diu: «De esta especie, desconocida hasta ahora de España, hemos estudiado 2 ejemplares con cierto detenimiento y uno de nosotros (Balcells) cree haber observado un tercero de gran tamaño recientemente, pero no pudo ser capturado.

Los dos primeros proceden de los Pirineos orientales españoles (v Balcells) y fueron recolectados por J. Palau 18-7-1954 en Supermolina y en la Tossa d'Alp (Cerdanya española, Gerona) a 2.000 m s/m, en prado subalpino-alpino».

Palau-Shmidler, en *Notas para el estudio de la herpetofauna Ibérica*⁶ publicat l'any 1969 cita aquesta espècie a La Molina com la localitat més oriental als Pirineus catalans.

En l'*Atlas herpetológico del Pirineo*³ de l'any 1983, Martínez-Rica comenta, sobre la distribució d'aquesta espècie: «En el mapa se aprecia la concentración de las pocas citas existentes al norte i al oeste de Andorra y en el Valle de Arán».

La publicació més nova en la qual hem trobat comentari sobre la distribució d'aquesta espècie, el *volum 13. Anfíbis, Rèptils i Mamífers*⁷, de la Història Natural dels Països Catalans diu: «A la Península, només apareix als Pirineus catalans des de la Vall d'Aran fins a La Molina, en escasses localitats disperses...».

Aquestes citacions es refereixen a les dades de la quadrícula DG18 i com hem vist al sector corresponent a la Cerdanya.

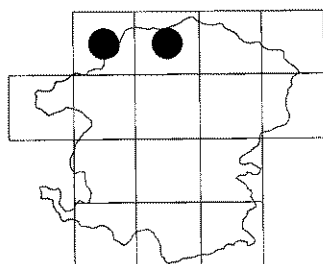

Fig. 4
Distribució de *Lacerta agilis*
al Ripollès

Fora del Pirineu axial, J. F. Vilella en *Herpetofauna de Catalunya. Nota preliminar sobre la herpetofauna de Vidrà (Gerona)*⁸ cita: «2 ejemplares adultos observados sobre una piedra soleándose en un prado a 1.300 m s/n (M. Vilella, comunicación verbal)», a Vidrà, al DG46.

Durant l'any 1990 hem pogut observar aquesta espècie en dues noves localitats. En el mes de maig d'aquest any vàrem detectar un individu que hi podia pertànyer; però no va ser fins a finals de juliol en aquest mateix lloc, un prat de gesp (*Festuca skia*) força pendent i assolellat, a una altitud d'uns 2.250 m, s/m al DG29, on vàrem fotografiar aquesta sargantana. En el mes d'agost capturàrem i alliberàrem dos exemplars més a una altitud d'uns 2.200 al mig d'un camí força erosionat i asolellat, a pocs metres d'un torrent, al DG39.

Aquestes dues noves localitats són les més orientals del Pirineu.

Psammodromus algirus. (Linnaeus, 1758). SARGANTANA.

Diversos exemplars identificats al costat d'un camí en una roureda de roure martinenc, al voltant dels 800 m d'altitud al DG36. També hem trobat un individu en una pista forestal en el municipi de Ripoll, al DG37. Representen les primeres citacions d'aquesta espècie a la comarca.

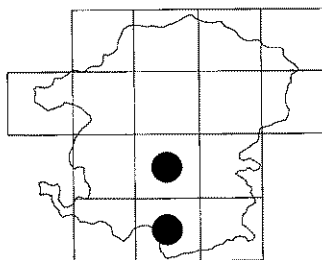

Fig. 5
Distribució de *Psammodromus algirus*
al Ripollès

OFIDIS

F. Colubridae

Natrix natrix. (Linnaeus, 1758). SERP D'AIGUA

Afegim una nova quadrícula a la DG58, amb dues observacions. Un exemplar jove a les portes de Molló i un adult a uns 1.200 m d'altitud.

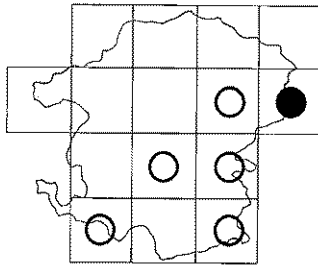

Fig. 6
Distribució de *Natrix natrix*
al Ripollès

Elaphe scalaris. (Schinz, 1799). SERP BLANCA

Espècie de la qual encara tenim molt poques citacions a la comarca; n'hem identificat un exemplar al pati d'una casa de St. Joan de les Abadesses al DG47.

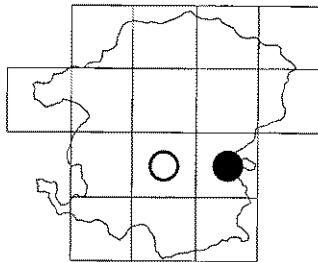

Fig. 7
Distribució de *Elaphe scalaris*
al Ripollès

Agraïments: Mn. Riera, B. Picart, B. Tenas i als companys del GEDENA, especialment a: J. Valles, A. Alba, J. Plana i F. Camps T. Triola

NOTES

- 1 GIL, J., GONZÀLEZ, F., PUIG, D., (1988) «Primera aproximació a la distribució dels Amfibis i Rèptils del Ripollès». Ed. Maideu. Ripoll.
- 2 VENDRELL, M. FILBÀ, L. (1976) «Sistema kàrstico del Embut del Puigmal» Speleon, 23.115-122.
- 3 MARTÍNEZ-RICA, J. P. (1983) «Atlas herpetològic del Pirineo». Munibe. San Sebastián. Pàg. 64.
- 4 SAGARRA, I. DE, (1933). «Novetats Herpetològiques. Troballa de la *Lacerta agilis* Linné a Catalunya». Butll. Inst. Cat. Hist. Nat., 33 pàg. 388.
- 5 MARTÍNEZ-RICA, J. P., BALCELLS, E. (1965) «Nuevas citas pirenaicas de saurios». Bol. R. Soc. Española Hist. Nat. (Biol). Pàg. 421.
- 6 PALAUS, J. SCHMIDLER. (1969). «Notas para el estudio de la herpetofauna ibérica». Bol. R. Soc. Española. Hist. Nat. (Biol). Pàg. 21.
- 7 VIVES BALMAÑA, M. V., ET AL. (1987). «Amfibis, Rèptils i Mamífers» a Història Natural dels Països Catalans». Ed. Gran Enciclopèdia Catalana. Pàg. 147.
- 8 VILELLA, J. F. (1979). «Herpetofauna de Catalunya. Nota preliminar sobre la herpetofauna de Vidrà (Gerona)». Misc. Zool. Pàg. 182.